

KOHTUOTSUS

EESTI VABARIIGI NIMEL

Kohus	Tartu Ringkonnakohus
Kohtukoosseis	Maili Lokk, Agu Timmi, Viivi Tomson
Otsuse tegemise aeg ja koht	28. oktoober 2008 Tartu
Haldusasja number	3-08-909
Haldusasi	A.D. kaebus Tartu Vangla toimingu peale
Vaidlustatud kohtulahend	Tartu Halduskohtu 27. juuni 2008 otsus
Menetluse alus ringkonnakohtus	A.D. apellatsioonkaebus
Asja läbivaatamise kuupäev	Kirjalik menetlus
Menetlusosalised	Apellant (kaebuse esitaja) – A.D. Vastustaja (haldusorgan) – Tartu Vangla
RESOLUTSIOON	Jätta apellatsioonkaebus rahuldamata ja Tartu Halduskohtu 27. juuni 2008 otsus muutmata.
Edasikaebamise kord	Otsuse peale võib esitada kassatsioonkaebuse Riigikohtule 30 päeva jooksul otsuse kättesaamisest.

MENETLUSOSALISTE NÕUDED, VASTUVÄITED JA PÕHJENDUSED

1. A.D. esitas halduskohtule kaebuse, milles taotles Tartu Vangla toimingut – „Eesti Vabariigi Põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne“ mitteväljastamine – õigusvastaseks tunnistamist.

Tartu Vangla kinnipeetav A.D. esitas 13.03.2008 Tartu Vanglale teabenõude, milles palus väljastada temale terviklik „Eesti Põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne“. Nimetatud taotlusele vastas Tartu Vangla oma 20.03.2008 kirjas nr V1 1828, et Tartu Vangla raamatukogus nimetatud teavik puudub ja seetõttu kinnipeetava soovi täitmine vangla raamatukogu fondist ei ole võimalik.

20.03.2008 esitas A.D. Justiitsministeeriumile vaide, mis jäeti 29.04.2008 vaideotsusega rahuldamata.

Kaebuse kohaselt väljastati A.D.le Tartu Vangla raamatukogust 13.03.2008 muude vajalike õigusaktide hulgas ka A4 lehtedele prindituna põhiseaduse kommenteeritud väljaanne, mis osutus mittekomplektseks. Järgmisel päeval palus A.D. endale väljastada nimetatud õigusakti komplektseks, kuna seda ei tehtud, siis esitas ta sama nõude teabenõude korras.

2. Vastustaja Tartu Vangla palus jätta kaebuse rahuldamata, leides, et kaebus on põhjendamatu.

Vastuse kohaselt ei ole Tartu Vangla keeldunud A.D.le „Eesti Vabariigi Põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne“ väljastamisest, vaid vangla ei saanud seda väljastada põhjusel, et kommentaare sellisel kujul, nagu kaebaja soovis, raamatukogus ei olnud. Kuna „Eesti Vabariigi Põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne“ ei ole õigusakt, siis ei ole kaebajal subjektiivset õigust nõuda vangla käest kommentaaride väljastamist.

HALDUSKOHTU LAHEND

3. Tartu Halduskohus jättis 27. juuni 2008 otsusega kaebuse rahuldamata.

Otsuse kohaselt ei ole raamat „Eesti Vabariigi Põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne“ avaliku teabe seaduse mõttes avalik teave, mille saamiseks tuleb esitada teabenõue, mistõttu ei saa vaidlustatud Tartu Vangla toimingut – Tartu Vangla 20.03.2008 kirja nr V1 1828 - tunnistada õigusvastaseks.

Kuigi A.D. pealkirjastas oma 13.03.2008 pöördumise Tartu Vangla poole kui teabenõude, ei ole sisu poolest tegemist teabenõudega, vaid taotlusega väljastada raamat „Eesti Vabariigi Põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne“. Kohus oli seisukohal, et tulenevalt avaliku teabe seaduse (edaspidi AvTS) §-ist 3 lg 1 ei ole „Eesti Vabariigi Põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne“ näol tegemist avaliku teabega, mille teabevaldajaks on Tartu Vangla, kuna see pole loodud ega saadud vangla poolt seaduses või selle alusel antud õigusaktides avalikke ülesandeid täites. Kuna tegemist ei ole avaliku teabega, siis ei ole selle teabevaldajaks Tartu Vangla.

Kohus pidas vajalikuks selgitada, et „Eesti Vabariigi Põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne“ näol on tegemist raamatuga. Raamatuid on Tartu Vanglas kinnipeetaval võimalik laenutada vangla raamatukogust. Kuna Tartu Vangla raamatukogus raamatut „Eesti Vabariigi Põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne“ ei olnud ja A.D. soovi ei olnud võimalik täita, siis vastas Tartu Vangla oma 20.03.2008 kirjaga nr V1 1828 kaebaja taotlusele õigesti.

ASJAOSALISTE TAOTLUSED JA PÕHJENDUSED

4. A.D. esitas apellatsioonkaebuse, milles taotleb Tartu Halduskohtu 27. juuni 2008 otsuse tühistamist ning uue otsuse tegemist, millega kaebus rahuldada.

Apellatsioonkaebuse põhjenduste kohaselt:

1) on rikutud menetlusnorme. HKMS § 11 lg 9 kohaselt oleks kohus pidanud tegema menetlusse võtmise määruse. Kohtusekretäri allkirjaga 09.06.2008 saadetud teade, et kohtuotsus tehakse teatavaks 27.06.2008, ei ole kohtumäärus. Kohtuniku pealiskaudne suhtumine A.D. kaebusesse ei ole kooskõlas PS § 146 ja HKMS põhimõtetega;

2) on põhjendamatult leitud, et „Eesti Vabariigi Põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne“ ei ole avalik teave. Avaliku teabe mõiste on lahti seletatud AvTS §-is 3. Õigusakti on võimalik üheselt mõista vaid seaduse kommentaaridega tutvumise teel, seega on põhiseaduse kommentaarid avalik teave.

5. Tartu Vangla vaidleb apellatsioonkaebusele vastu ning taotleb selle rahuldamata ja Tartu Halduskohtu 27. juuni 2008 otsuse muutmata jätmist.

Vastuväidete kohaselt:

1) ei ole asjakohased viited menetlusnormi rikkumisele. Esiteks on halduskohus võtnud apellandi kaebuse menetlusse HKMS § 11 lg 9 nõuete kohaselt vastava määrusega. Teiseks pidi apellant istungisekretär M. Pärtli 09.05.2008 kirjast aru saama, et halduskohus on tema kaebuse menetlusse võtnud. Kuna apellant ei ole teinud katset ühtki tõendit kohtule esitada ega märkinud, milliseid tõendeid ta oleks esitada soovinud, kuid jäid esitamata HKMS §-is 20¹ lg 1 sätestatud tähtaja määramata jätmise tõttu, siis selline menetlusnormist kõrvale kaldumine ei viinud ebaõige kohtulahendini ega ole seetõttu otsuse tühistamise aluseks;

2) ei taha apellant mõista, et Tartu Vangla raamatukogus ei olnud kuni 28.04.2008 raamatut „Eesti Vabariigi põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne“, seega ei omanud vangla apellandi poolt nõutud teavet, sõltumata kõnealuse raamatu žanrist või asjaolust, on see avalik teave avaliku teabe seaduse mõttes või ei. Vangla raamatukogu juhataja hankis mõningad peatükid põhiseaduse kommentaaridest, mille vastu kinnipeetavad olid huvi tundnud, ent mitte kogu raamatut selle suure mahu tõttu. Kuna nõudlus raamatu järele oli suur, telliti märtsis kõnealune raamat vangla raamatukogule, raamat saabus ja seda laenutatakse kinnipeetavatele alates 28.04.2008. Seadus ei kohusta vanglat üldse raamatukoguteenust pakkuma, ammugi ei ole apellandil subjektiivset õigust nõuda teavikute hankimist tema isiklike eelistuste järgi. Vastustaja märgib, et kaebus on muutunud ainetuks, kuna raamat „Eesti Vabariigi põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne“ on olnud apellandile kättesaadav vangla raamatukogus alates 28.04.2008 ja seega puudus tal põhjendatud huvi halduskohtusse pöördumiseks.

RINGKONNAKOHTU PÕHJENDUSED

6. Ringkonnakohus leiab, et apellatsioonkaebus tuleb jätta rahuldamata ning Tartu Halduskohtu 27. juuni 2008 otsus muutmata.

Vastavalt HKMS §-le 34 lg 2 kontrollib ringkonnakohus apellatsiooni korras esimese astme kohtu lahendi seaduslikkust ja põhjendatust apellatsioonkaebuse ja sellele esitatud vastuväidete piires.

Kuna ringkonnakohus nõustub halduskohtu põhjendustega, siis ei pea ringkonnakohus HKMS § 47 lg 1 ja TsMS § 654 lg 6 alusel vajalikuks korrata esimese astme kohtu põhjendusi.

Ükski apellatsioonkaebuses esitatud seisukoht ei ole aluseks halduskohtu vaidlustatud otsuse tühistamisele. Halduskohus on õigesti hinnanud asjas olevaid tõendeid ja kohaldanud seadust ning apellatsioonkaebus on põhjendamatu.

7. Ebaõige on apellandi väide, et halduskohus on rikkunud HKMS § 11 lg 9, sest ei ole teinud asja menetlusse võtmise määrust. Haldusasja menetlusse võtmise määrus on tl 12.

Istungisekretäri poolt apellandile 09.06.2008 saadetud kirjalik teade otsuse avalikult teatavastegemise aja kohta (tl 15) on käsitletav HKMS § 20¹ lg 1 mõttes kohtu määrusena.

Iseenesest õige on apellandi väide, et halduskohtus on rikkunud HKMS § 20¹ lg 1 sellega, et määrates kindlaks otsuse avalikult teatavastegemise aja ning teatanud sellest menetlusosalistele, ei ole määranud tähtaega, mille jooksul oli võimalik esitada täiendavaid taotlusi ja dokumente. Samas aga selline menetlusnormi rikkumine ei ole vaidlustatud kohtuotsuse tühistamise aluseks.

Vastavalt HKMS §-le 45 lg 2 on ringkonnakohtul õigus kohtulahend tühistada, kui kohtumenetluse normide muid olulisi rikkumisi ei ole võimalik apellatsioonimenetluses kõrvaldada.

Apellandi viidatud HKMS § 20¹ lg 1 rikkumine halduskohtu poolt ei ole vaidlustatud otsuse tühistamise aluseks, sest tegemist ei ole olulise kohtumenetluse normi rikkumisega. Apellandil on olnud võimalik esitada omapoolseid taotlusi ja dokumente kogu menetluse vältel ning apellatsioonkaebuses ei ole ta märkinud selliseid taotlusi ja dokumente, mida ta oleks soovinud esitada halduskohtule, kuid need jäid esitamata halduskohtu poolt HKMS § 20¹ lg 1 rikkumise tõttu.

8. Halduskohus on õigesti kohaldanud materiaalsoiguse normi ning ka selles osas on apellatsioonkaebuses esitatud vastavad väited põhjendamatud.

Vastavalt AvTS §-le 3 lg 1 on avalik teave mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites.

Õige on halduskohtu seisukoht, et tulenevalt AvTS §-ist 3 lg 1 tõlgendusest ei ole raamat „Eesti Vabariigi Põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne“ avalik teave seaduse mõttes ning seetõttu ei saa selles osas Tartu Vangla olla teabevaldajaks. Kuna Tartu Vangla raamatukogus raamatut „Eesti Vabariigi Põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne“ ei olnud ja A.D. soovi selle saamiseks raamatukogu vahendusel ei olnud võimalik täita, siis vastas Tartu Vangla oma 20.03.2008 kirjaga nr V1 1828 kaebaja taotlusele õigesti.

Mõistetav on apellandi soov tutvuda Põhiseaduse kõrval ka selle kommentaaridega, kuid see ei muuda raamatut „Eesti Vabariigi Põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne“ avalikuks teabeks avaliku teabe seaduse mõttes.

9. Kuna apellatsioonkaebus jääb rahuldamata, siis jäävad HKMS § 92 lg 1 alusel apellandi poolt apellatsiooniasimes kantud menetluskulud tema enda kanda. Vastustaja menetluskulude taotlust ei ole esitanud.

Maili Lokk

Agu Timmi

Viivi Tomson